

Datum
2020-08-19Diarienummer
GAN-2020/748.608Handläggare
Malin Eriksson
Malin.Eriksson@huddinge.se

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden

Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen, SOU 2020:37 - svar på remiss

Förslag till beslut

Att gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och översänder det till kommunstyrelsen som sitt yttrande i ärendet.

Sammanfattning

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden har ombetts att yttra sig över utredningen *Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen*. Utredningen lämnar förslag till en ny effektivare arbetslöshetsförsäkring för fler som är grundad på inkomstvillkor istället för arbetsvillkor.

Utredningen föreslår att den tidigare lagen inklusive förordningen om arbetslöshetsförsäkring ersätts med en ny lag respektive förordning. Flera av dagens bestämmelser överförs till det nya regelverket.

I korthet föreslås följande förändringar:

- Arbetsvillkoret i nuvarande bestämmelser ersätts med en försäkring grundad på inkomster.
- Ersättningsperioden föreslås vara uppdelad utifrån den sökandes förankring på arbetsmarknad.
- Ersättningen ska trappas ner beroende på arbetslöshetens längd.
- Beräkningsreglerna ändras från dag och veckoberäkning till månadsbaserad.
- Förändringar i uppgiftsskyldigheten.
- Handläggningsregler

Förvaltningen bedömer att förslaget bör få positiva konsekvenser för förvaltningens målgrupper särskilt vad gäller de som är nya på arbetsmarknaden. Det finns dock en risk för ett ökat behov av ekonomiskt bistånd med anledning av att ersättningens längd baseras på förankringen på arbetsmarknaden och att det föreslås en större nedtrappning av ersättningen utifrån tiden i arbetslöshet då många i målgruppen står långt ifrån arbetsmarknaden.

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Gymnasie- och
arbetsmarknadsförvaltningen
141 85 HuddingeBesök
Kommunalvägen 1-5

Tfn vxl 08-535 300 00

gaf@huddinge.se
www.huddinge.se

Beskrivning av ärendet

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden har fått i uppdrag av kommunstyrelsen att yttra sig över utredningen av ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen, SOU 2020:37, KS-2020/1435.109. Ärendet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 7 oktober 2020.

Sammanfattningen av utredningen

Utredningen föreslår att lagen om arbetslöshetsförsäkring ersätts av en ny lag och att förordningen om arbetslöshetsförsäkring ersätts av en ny förordning. Många av dagens bestämmelser förs över till det nya regelverket.

Utgångspunkten för utredningens förslag är samma principer som varit styrande för den svenska arbetslöshetsförsäkringen sedan dess tillkomst. Det betyder t.ex. att en förutsättning för att ha rätt till arbetslöshetsersättning är att den sökande är arbetslös, arbetsför och oförhindrad att ta ett arbete samt att han eller hon är anmäld hos den offentliga arbetsförmedlingen och i övrigt står till arbetsmarknadens förfogande. Utredningen föreslår att ersättning ska lämnas till den som har fyllt 20 men inte 65 år.

Utredningen bedömer att antalet karensdagar även i framtiden bör uppgå till sex ersättningsdagar. Detta bör, enligt utredningens uppfattning, gälla för alla oavsett ersättningsperiodens längd.

Arbetsvillkor ersätts med inkomstvillkor

Med en försäkring grundad på inkomster blir arbetslöshetsförsäkringen en sammanhållen inkomstbortfallsförsäkring. En effekt av detta är att dagens arbetsvillkor ersätts av ett inkomstvillkor.

Ett inkomstvillkor är uppfyllt om att den sökande både har haft en sammanlagd minsta totalinkomst från förvärvsarbete och en inkomst motsvarande en minsta månadsinkomst under minst fyra månader inom en ramtid motsvarande tolv månader. Utredningen föreslår också en undantagsregel som riktas till sökande som exempelvis är ny- eller återinträdande på arbetsmarknaden och därför inte uppfyller inkomstvillkorets huvudregel. Undantagsregeln innebär att den sökande inte behöver uppfylla kravet på en minsta totalinkomst. Det räcker att han eller hon har haft en minsta månadsinkomst i minst fyra sammanhängande månader.

Nuvarande bestämmelser

Den sökande ska ha uppfyllt ett arbetsvillkor. Det innebär att den sökande under de tolv månader som föregått arbetslösheten (ramtid), ska ha arbetat minst 80 timmar per månad i sex månader alternativt ha arbetat sammanlagt 480 timmar under sex sammanhängande månader där arbetet inte har understigit 50 timmar någon månad.

Ersättningsstorlek och period

I utredningen föreslås vidare att ersättningsperiodens längd ska vara differentierad utifrån den sökandes förankring på arbetsmarknaden, mätt med förvärvsinkomster, och att ersättnings storlek ska bestämmas utifrån den

sökandes tidigare inkomster och medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa.

Utredningen menar att samma totalinkomst som legat till grund för prövningen av inkomstvillkoret bör ligga till grund för den ersättningsgrundande inkomsten. Det innebär att samma inkomster som ger rätt till ersättning används för att beräkna ersättningens storlek. För sökande som inte uppfyller inkomstvillkorets huvudregel fastställs en schablonersättning med utgångspunkt från den minsta totalinkomst som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret. Utredningen föreslår vidare att den maximala ersättningsgrundande inkomsten ska vara förordningsstyrd.

Utredningen föreslår att ersättningsperiodens längd ska variera mellan olika arbetslösa, beroende på den sökandes tidigare förankring på arbetsmarknaden. Ersättningsperioden bör vara längre för en sökande med en stark än med en svag förankring eftersom sannolikheten att klara omställningen till ett nytt arbete på egen hand normalt sett är större för sökande med längre erfarenhet och större förankring än för andra sökande. Utredningen menar att den sökandes inkomstkontinuitet under ramtiden är ett lämpligt mått på arbetsmarknadsförankring.

Utredningen föreslår även att ersättningen ska trappas ned med tiden i arbetslöshet. Det är utredningens bedömning att nedtrappningen även ska gälla för aktivitetsstöd.

Nuvarande bestämmelse

Både för grundförsäkringen och inkomstbortfallsförsäkringen betalas arbetslöshetsersättning ut i 300 dagar (ersättningsperiod). Den som har förbrukat sina dagar och vid ersättningsperiodens slut har barn under 18 år får ytterligare 150 ersättningsdagar och därmed en sammanlagd ersättningsperiod under längst 450 dagar.

Den som inte har varit medlem i en arbetslöshetskassa eller varit ansluten till Alfa-kassan och endast uppfyller de allmänna villkoren och arbetsvillkoret får dagpenning enligt grundförsäkringen.

Den som har varit medlem i en arbetslöshetskassa i minst tolv månader och som dessutom uppfyller arbetsvillkoret inom medlemstiden, har uppfyllt ett medlemsvillkor. Då beräknas ersättningen enligt den förmånligare inkomstbortfallsförsäkringen. Dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen fastställs utifrån den sökandes genomsnittliga inkomst under ramtiden (dagsförtjänsten). Dagpenningen är en viss procentsats (80 procent under de första 200 dagarna, därefter 70 procent under resterande 100 dagar) av den fastställda dagsförtjänsten. Det finns ett tak för hur mycket som kan betalas ut.

Beräkning och utbetalningsperiod

Utredningen föreslår att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en månadsförsäkring. Det innebär att ansökan ska ske månadsvis i efterskott och ersättningen betalas ut månadsvis. Ersättningen ska även i framtiden reduceras om den sökande har andra inkomster eller ersättningar eller bara delvis uppfyller villkoren under tiden med arbetslöshetsersättning. När det gäller reduktion av inkomster från bl.a. deltidsarbete, pension och ersättningar från annan med anledning av arbetslöshet, bör den ske på ett tydligare sätt med utgångspunkt från inkomstbortfallsprincipen.

Nuvarande bestämmelser

Ansökan om arbetslöshetsersättning sker i flera steg. Den första åtgärden är att den arbetssökande registrerar sig som arbetssökande vid Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen meddelar den sökandes arbetslöshetskassa att den sökande är anmäld som arbetssökande. Den arbetssökande ska lämna en ansökan om arbetslöshetsersättning till arbetslöshetskassan. Den arbetssökande samlar in de handlingar som behövs för prövning av rätten till arbetslöshetsersättning. Tidrapporten och anmälan om arbetslöshet fylls i av den sökande själv. Arbetsgivarintyg fylls i av arbetsgivaren, men det är den arbetssökande själv som måste begära intyget och se till att det når arbetslöshetskassan. En förutsättning för fortsatta utbetalningar är sen att sökande lämnar tidrapporter per kalendervecka.

Jobb- och utvecklingsgarantin

Utredningen anser att arbetslöshetsersättning bör lämnas till den som är under omställning mellan arbeten. Ersättningsrätten förutsätter att den sökande har en tidigare förankring på arbetsmarknaden och är beredd att ställa om till ett nytt arbete. Arbetsförmedlingen ska, med utgångspunkt från en arbetsmarknadspolitisk bedömning, ge stöd och hjälp till arbetslösa som har behov av ytterligare insatser. Detta kan t.ex. ske genom anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program. Mot denna bakgrund anser utredningen att Arbetsförmedlingen bör kunna anvisa sökande som förbrukat samtliga ersättningsdagar till jobb- och utvecklingsgarantin, även i de fall då ersättningsperioden är begränsad till 100 eller 200 ersättningsdagar. Utredningen anser att Arbetsförmedlingen även i framtiden, precis som i dag, ska ansvara för att göra en bedömning av om den sökande ska anvisas till jobb- och utvecklingsgarantin.

Handläggningsregler

Utredningen anser att det bör finnas uttryckliga regler som bl.a. tydliggör den sökandes respektive arbetslöshetskassans ansvar vid ansökan, utredning och beslut om arbetslöshetsersättning. Utredningen menar att det även i framtiden bör finnas bestämmelser om återbetalningsskyldighet av arbetslöshetsersättning. Det bör även finnas möjlighet att begära omprövning av en arbetslöshetskassas beslut samt möjlighet för en arbetslöshetskassa att ändra eller rätta ett beslut. Det bör vidare finnas uttryckliga bestämmelser om överklagande till domstol. I alla dessa fall har utredningen i stort föreslagit att samma ordning som i dag ska gälla i en ny

arbetslöshetsförsäkring. Utredningen föreslår att regelverket i vissa delar bör anpassas till socialförsäkringsbalken och förvaltningslagen.

Uppgiftsskyldigheten

Uppgiftsskyldigheten utökas till att även omfatta arbetsgivare. Det bör finnas tydliga krav på uppgiftsskyldigheten mellan myndigheter och arbetslöshetskassor avseende arbetslöshetsförsäkringen. Utredningen föreslår därför att den nuvarande ordningen där regler om uppgiftsskyldighet regleras i lag bör kvarstå.

Beräkningsregler för aktivitetsstödet

När en enskild anvisas till ett arbetsmarknadspolitiskt program och har eller skulle ha haft rätt till ersättning bör aktivitetsstödet till den enskilda även i fortsättningen beräknas med utgångspunkt från den enskildes arbetslöshetsersättning. Reglerna bör dock tydliggöras och anpassas till en ny arbetslöshetsförsäkring grundad på inkomster. Utredningen bedömer vidare att aktivitetsstöd till den som har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod successivt bör trappas ned tills ett ersättningsgolv nås. Utredningen bedömer att denna nedtrappning av aktivitetsstödet bör ske med fem procentenheter var 100:e dag.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen instämmer i att ersätta arbetsvillkoret med ett inkomstvillkor bör medföra att försäkringen görs tillgänglig för flera. Det gäller särskilt för de som är nya in på arbetsmarknaden. Förslaget bör därför i detta avseende innebära att färre behöver söka ekonomiskt bistånd.

Påpekas bör att flera av de som är i behov av ekonomiskt bistånd har en svag förankring på arbetsmarknaden och kan därmed behöva längre tid att hitta nya jobb vid arbetslöshet. Att de som står långt ifrån arbetsmarknaden ska få arbetslöshetsersättning en kortare tid kan därmed påverka målgruppen med behov av ekonomiskt bistånd. Det är dock så att flera av de som är i behov av ekonomiskt bistånd idag inte har rätt till arbetslöshetsersättning, eller enbart grundersättning. Det kan dels bero på att de inte är anslutna till en a-kassa eller att de inte uppfyller arbetsvillkoret.

I nuvarande bestämmelser finns en nedtrappning av ersättning, med utredningens förslag kommer nedtrappningen vara aningen större. Det finns därmed en viss risk att nedtrappningen av ersättning kan medföra att både som redan har kompletterande ekonomiskt bistånd får ett ökat behov men också att fler behöver söka ekonomiskt bistånd i takt med att ersättningen trappas ner.

Utredningens förslag innebär att personer med barn under 18 år inte längre kommer att få en förlängd ersättningsperiod. Förvaltningen kan inte se att det i utredningen framgår vilka konsekvenser det får för barn eller att en barnkonsekvensanalys har gjorts. Förvaltningens bedömning är att det bedöms få en generell negativ effekt utifrån barnperspektivet. Det finns en risk att fler barn kommer att leva i familjer som uppstår ekonomiskt bistånd. Att leva i ekonomisk utsatthet får inte bara materiella konsekvenser för barnen utan t.ex. kan bristen på

pengar leda till utanförskap. Det finns även forskning som visar på att barnen i vuxen ålder löper ökad risk för att t.ex. etablera sig på arbetsmarknaden.

Martin De Ron
T.f. Gymnasie- och arbetsmarknadsdirektör

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen, delegationsbeslut A:7.10, Maria Sundblad